

Comunități ale cunoașterii în sistemele alimentare

- Codrin Dinu Vasiliu
- Ioan-Sebastian Brumă
- Lucian Tanasă

Academia Română, Filiala Iași
Institutul de Cercetări Economice și Sociale
"Gh. Zane"

CONFERINȚĂ: Vectori ai dezvoltării rurale în
Regiunea Nord-Est a României. Sisteme
agroalimentare durabile

ORGANIZATORI: Colectivul de Economie Rurală
al Institutului de Cercetări Economice și Sociale
„Gh. Zane”, din Iași, Institutul de Economie
Agrară (I.N.C.E.) București.

Abstract: Unul dintre obiectivele de dezvoltare socio-economică a Uniunii Europene este fundamentat de conceptul de dezvoltare bazată pe cunoaștere. În acest sens Comisia Europeană pune un accent deosebit în finanțările comunitare pe componentele de management al cunoașterii, având în vedere acțiuni privind cercetarea științifică, structurarea rațională a datelor, inovația fundamentată științific, inovarea participativă, transferul de cunoaștere, dar și comunitățile cunoașterii pe care le constituie actorii și agenții sistemelor socio-economice specifice comunităților europene. Astfel principalele provocări ale proiectelor finanțate de Comisia Europeană sunt următoarele: accesul la cunoașterea practică din sistemele socio-economice, identificarea problemelor din sistem pornind de la experiența factorilor interesați și transformarea factorilor interesați în actori și agenți ai cunoașterii în cadrul unui sistem. În comunicarea de față ne propunem să prezentăm un model de bune practici de colaborare și cointeresare a factorilor interesați din sistemele agroalimentare din Regiunea de Dezvoltare Nord-Est. Această metodologie are la bază o abordare sistemică, un model de colaborare de tip cvadruplu helix și un management al cunoașterii axat pe identificarea în comun a problemelor specifice și a posibilelor soluții.

Cuvinte cheie: Sisteme agroalimentare, Regiunea de Dezvoltare Nord-Est, Uniunea Europeană, România, managementul cunoașterii, proiecte europene, factori interesați, gândire sistemică.

Sensul operațional al expresiei și conceptului „sistem alimentar”

SISTEMUL ALIMENTAR REPREZINTĂ:

totalitatea entităților, funcțiilor, structurilor, valorilor, reprezentărilor și interacțiunilor

care constituie activitățile de producție, distribuție, achiziție, consum și post-consum alimentar.

O PRECIZARE IMPORTANTĂ:

Sistemele socio-economice nu pot fi doar sisteme alimentare, ci sisteme societale luate în considerare din punct de vedere alimentar.

Sistemul alimentar nu există ca sistem de sine stătător. Nu putem vorbi despre o realitate care să aibă aceste două caracteristici: este o entitate de tip sistem-lume, iar sensul ei constitutiv este cel alimentar. Nu putem vorbi, din punct de vedere ontologic, despre o lume alimentară în sens exclusiv și exhaustiv.

Și totuși, expresia „sistem alimentar” nu este lipsită de sens. Atâta doar că sensul ei nu este unul ontologic, altfel spus, nu trimite la o realitate care se constituie ca realitate pur alimentară și doar atât. Sensul sistemului alimentar trimite la ceva mult mai important: este vorba aici despre considerarea sistemelor societale din perspectiva entităților, funcțiilor, structurilor, valorilor, reprezentărilor și interacțiunilor care constituie activitățile de producție, distribuție, achiziție, consum și post-consum alimentar.

Pornind de la aceste considerente, ‘sistemul alimentar’, ca expresie, reprezintă dimensiunea alimentară a sistemului înțeles în totalitatea sa structurală și sistemică. Putem spune astfel că sistemul alimentar reprezintă semnificația alimentară a sistemelor societale.

Un sistem societal este un sistem luat în considerare în întreaga sa complexitate: socială, culturală, politică, economică, istorică, financiară, umanistă, globală, locală și așa mai departe. Sistemul societal este o realitate sistemică în care se exprimă toate dimensiunile antropice, oricum ar fi ele luate în considerare: pe orizontală, verticală sau diagonală.

Sistemul alimentar ca dimensiune a sistemului societal

SISTEMUL SOCIETAL

Oricâte reglaje epistemologice am aplica, în forma lor generală, teoria socială și teoria economică nu sunt suficiente pentru o înțelegere modernă a sistemelor urbane și rurale.

Tocmai de aceea, trebuie să avem în vedere în permanență faptul că un sistem, în înțelegerea și ontologia sa, este, la urma urmei, un sistem societal. Altfel spus, un sistem concentrează, fără a clasifica și ordona în mod deosebit, toate dimensiunile care determină viața în societate, ca atare.

CRFS Arena
Urban Food System
Reality Level

#local issues #global issues # norms #regulations
#events # patterns #structures #mentalities

They could be identified as themes or narratives

- Atunci când ne referim la sisteme soci-economice, intenționăm să punem în corelație întreaga realitate a sistemului, realitate pe care, în teoriile sociale și economice, o concepem ca pe un compozit în care toate componentele sunt fie sociale, fie economice, fie socio-economice. Dincolo de acest mod de înțelegere, dintr-un punct de vedere sistemic, trebuie să nu ignorăm că ontologia sistemului este una societală. Un sistem societal este un sistem în care sunt luate în vedere toate dimensiunile posibile ale existenței sociale, indiferent de importanța sau relațiile unora sau altora la nivel global, la un un moment dat. De exemplu, într-o reprezentare redusă la structura generală socio-economică a sistemului, ne vine foarte greu să punem în discuție relația dintre cultură și civilizație într-un sistem, chiar dacă am crede că civilizația este doar economică și cultura este doar socială.
- Metodologia a fost una care a fost construită pornind de la principiile gândirii și cunoașterii sistemice (systems thinking, eng.). Metodele alese au fost structurate în jurul modelului Iceberg, care presupune o piramidă (de sus în jos) a principalelor componente ale unui sistem: evenimente, paternuri, structuri, mentalități.

Comunități de cunoaștere. Roluri sistemice ale părților interesate

PRINCIPALELE ROLURI DIN SISTEM

Din punctul de vedere al dinamicii, inovației și rezilienței sistemului, principalele roluri sunt date de două tipuri de comportamente:

- Actorii tind să păstreze staza sistemului și contribuie la reziliență
- Agenții tind să impună schimbări în sistem și contribuie la inovația și dinamica sistemului.

Interesante sunt comunitățile de cunoaștere care pun ambele roluri împreună, în sistem cvadruplu helix: societate civilă, antreprenoriat, administrație, academie.

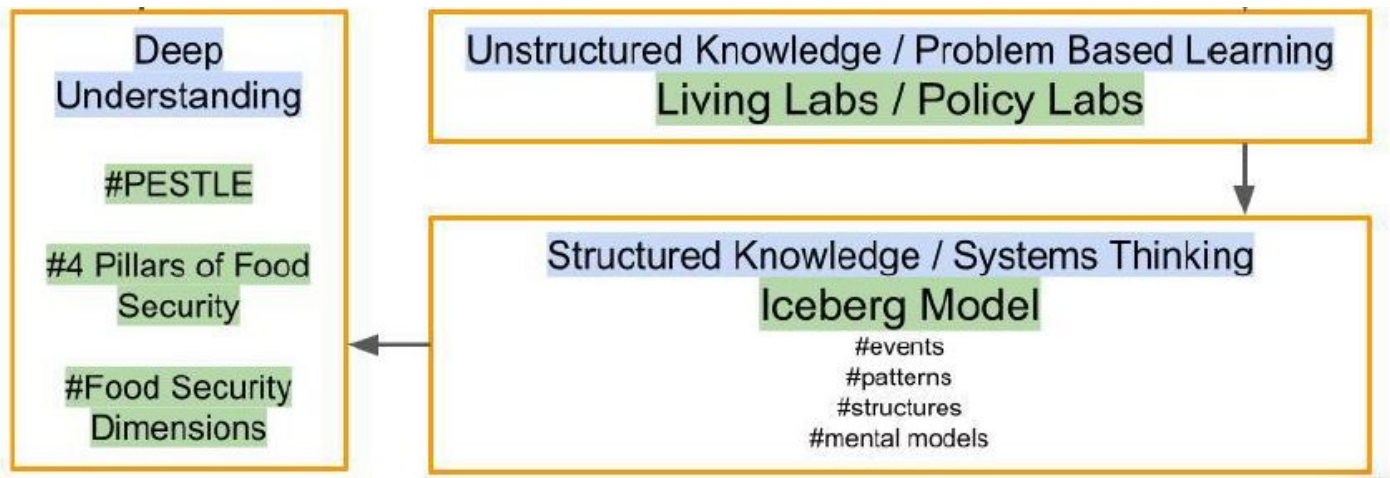
- Fiecare actor sau agent, în calitate sa de parte interesată, reprezintă o poziție, un rol, o valoare și un fapt de cunoaștere în sistemul din care face parte. Acestea sunt dimensiunile sale epistemice în cadrul sistemului. La nivelul acestor coordonate poate fi acesta conturat și angajat în acte co-participative de cunoaștere.
- În același timp, diferențele sau modificările de roluri, valori și poziții sunt cele mai importante dimensiuni care pot genera fapte de cunoaștere. Tocmai de aceea abordare de tip multi-actor trebuie aleasă în colaborarea cu părțile interesate, pentru a antrena toți participanții din sistem la cunoașterea sistemului.
- În acest context, în comunitățile de cunoaștere din cadrul proiectului Cities2030, 8 parteneri din proiect, sub coordonarea echipei din Finlanda, am decis să testăm metode sistemice de culegere și management de cunoaștere.
- Metodologia a fost una care a fost construită pornind de la principiile gândirii și cunoașterii sistemice (systems thinking, eng.). Metodele alese au fost structurate în jurul modelului Iceberg, care presupune o piramidă (de sus în jos) a principalelor componente ale unui sistem: evenimente, paternuri, structuri, mentalități.

Lanțuri epistemologice în gândirea sistemică

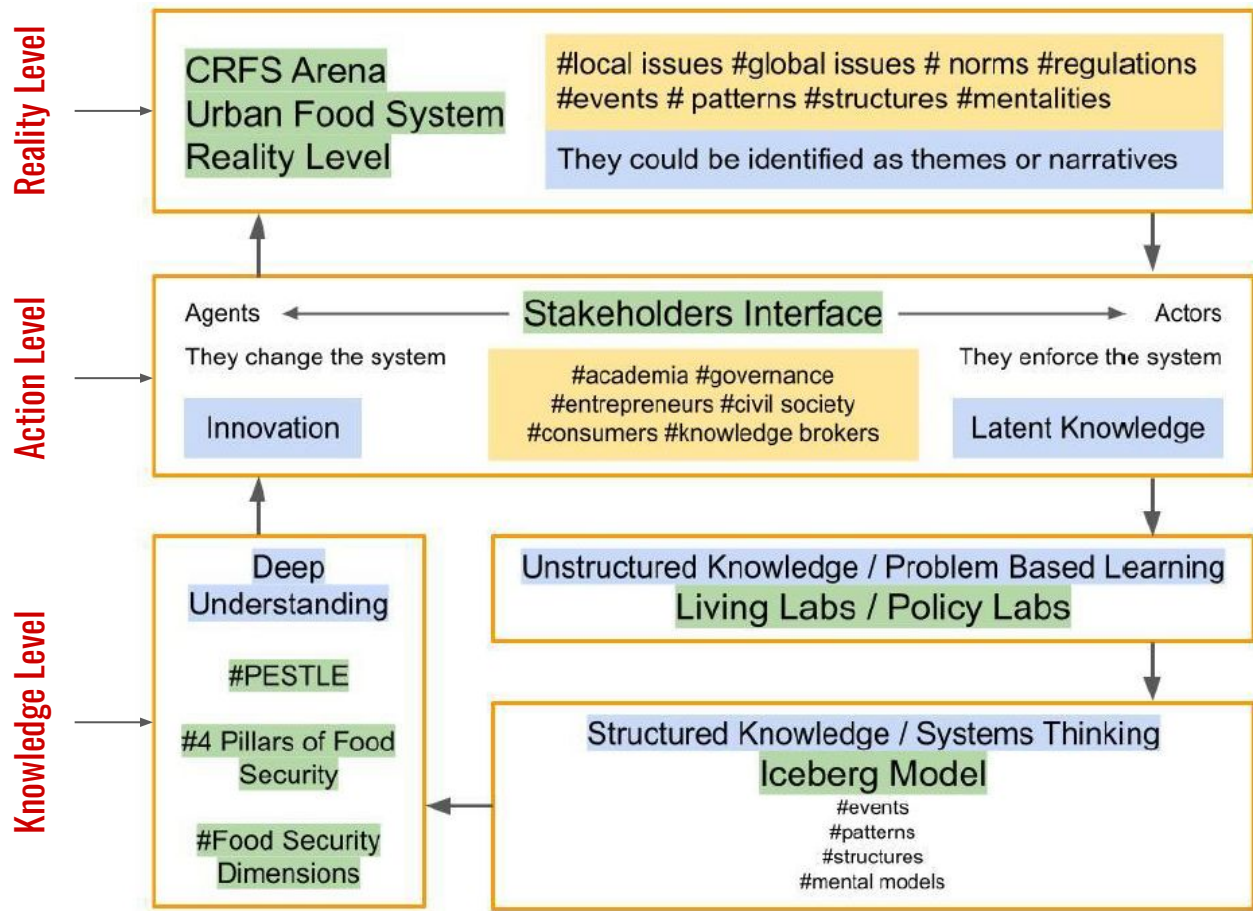
CUNOAȘTEREA EXPLICITĂ ȘI CUNOAȘTEREA TACITĂ

Cunoașterea explicită este deja determinată de gândurile, emoțiile, principiile, valorile celor care o exprimă.

Cum putem achiziționa cunoașterea implicită, numită și cunoaștere tacită (vezi Michael Polanyi).

- În acțiunile de co-creare și co-inovare din cadrul comunităților de cunoaștere constituite în proiectul Cities2030, pentru a stimula părțile interesate să exprime fapte de cunoaștere aflate în legătură directă cu cunoașterea tacită, am avut două căi de acțiune. În primul rând am organizat cât mai multe întâlniri directe, în care ne-am dorit să participe actori și agenți din cât mai multe domenii din sistemul cvadruplu helix. Apoi am folosit în principal metode calitative de interpretare și structurare a informațiilor.
- Am favorizat metodele participative și narative în culegerea, exprimarea, critica, structurarea și formularea discursurilor obținute din faptele de cunoaștere tacită ale părților interesate din sistem.

Source:
D3.3 Systems Thinking Methodology; 2021

Tuula Löytty
 Codrin Dinu Vasiliu
 Ioan Sebastian Brumă
 Lucian Tanasă
 Mark Koetse
 Justine Vanhalst
 Kyriakos E. Georgiou
 Edna Yamasaki
 Demet Osmancebioglu
 Bruno da Silva
 Sebastian Doboș
 Kalle Karlsson

Reference:
 Löytty, T.; Dinu Vasiliu, C.; Brumă, I. S.; Tanasă, L.; Koetse, M.; Vanhalst, J.; Georgiou, K. E.; Yamasaki, E.; Osmancebioglu, D.; Silva, B.; Doboș, S.; Karlsson, K. CITIES2030 - D3.3 Systems Thinking Methodology; 2021,

Available online: <http://cities2030.eu>

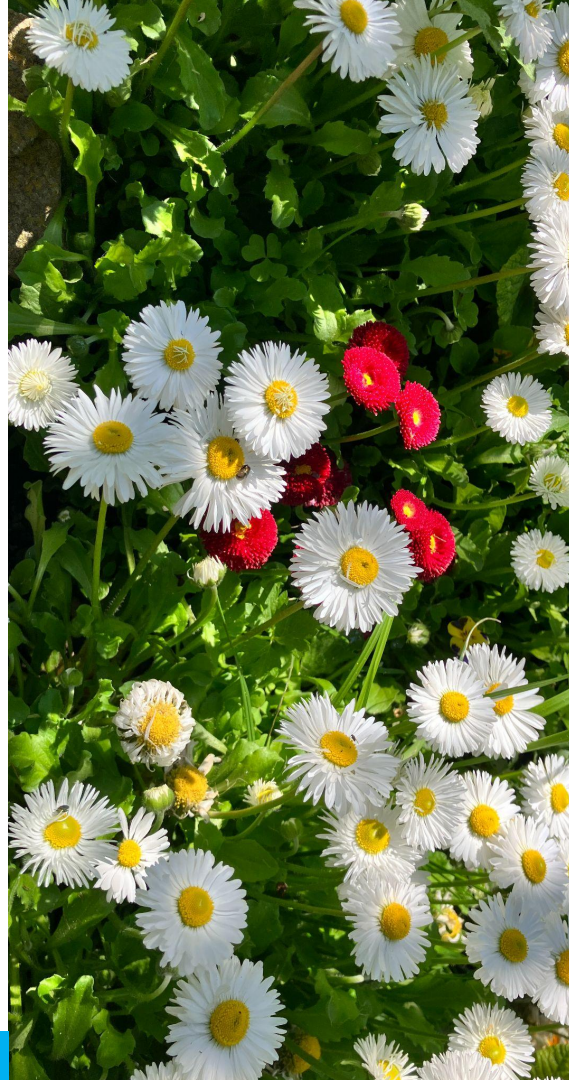

Mulțumim

și Vizitați Ecosistemul nostru de cunoaștere
Rural Development Research Platform Ecosystem

- RDRP research hub
- SAAR Symposium
- FILL Living & Policy Lab
- RoRuralia Living & Policy Lab
- Gust de Iasi Platform
- Iasul in bucate Community

The content of this presentation does not reflect the official opinion of the European Union. Responsibility for the information and views expressed therein lies entirely with the authors.

2030
cities

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and Innovation programme under grant agreement 101000640.

